

КРУМ ГРИГОРОВ

НЕОБИКНОВЕН ГОСТ

chitanka.info

Една есен тате и чичо Атанас почнаха да си шушнат, да разговарят с дядо по-тихо, макар че той недочуваше. Гледам: и баба взе да стяга снахите да пометат, да почистят, да приготвят къщата за необикновен гостенин. Аз заничах тук и там, ослушвах се, но не можах да разбера нищо. Понякога любопитството ме изгаряше:

— Бабо, кой ще ни дойде на гости?

— То всичко пък не бива да знаят децата.

Баба беше умна, уредна жена и беше на почит не само сред възрастните, но и сред нас, децата. Веднага изведох кобилата ни от обора, метнах се върху костеливия ѝ гръб и я закарах край реката да пасе зеленко, а аз да половя малки рибки. Водата се лъскаше бистра като сълза, но беше студена и щом нагазих до колене, побиха ме тръпки. И рибата не играеше вече така по бързеите, както в горещите летни дни. Хлъцнах веднъж-два пъти и приседнах на брега да се постопля. Ала мисълта за очаквания гост не излизаше от главата ми. Кой ли ще да е, та толкова го крият? Ако беше кум Милош от Добри дол, дето е кръстил десетина деца в нашата къща, щяха веднага да ми кажат. Да е вуйчо ми Тасе от Горно Уйно, нямаше защо да шушукат... Да бъде дядо Божил, бабиният брат, дето може да изяде наведнъж погача хляб и делва с туршия, да изпие панагон ракия, без да се завързва езикът му, дядо щеше да подмигне: „Дойде ли шурата, трябва да съберем на цялата махала яденето и поенето, за да го изхраним и напоим...“

Тате бе казал на майка ми, та измъкна валяната шарена черга, която слагаше върху одъра на дядо само за събора. Защо ли пък Мите Жичката от Бусарците донесе две хубави лити черги?

До вечерта не можах да отгатна кой ще бъде гостът. На другата сутрин от голямата ни стая беше изнесен и разбойт, и печката, както при сватба, да има място за сватбарите. Но от нашето семейство нямаше човек за женитба, макар по-големият ми брат вече да се ергенееше и дядо да го хващаше за перчема:

— Махни това гарваново крило от главата си, да ти прилегне на момче...

Надонесоха столове, пейки от махалата и ги наредиха. Тате ме подръпна настрана:

— Няма да влизате в одаята. Ще потърпите. Един даскал ще ни бъде гостенин.

Това трябваше да чуя преди два-три дни. Макар да не проумявах всичко, доверяването на баща ми като че отведнъж ме направи по-голям. Почнах да се сопвам на другите деца:

— Трайте. Ще имаме важен гост.

Запристигаха мъже от Ущиринци, от Пейчовата махала, от Станойци, от Рамнище, отвсякъде. Повечето бяха избръснати — по страните им личаха драскотини от ненаточените бръсначи. Едни бяха облечени спретнато, други надойдоха с окаляните си панталони и раззинатите цървули, както си отиваха на оран, на жътва или пък по корииите за дърва. По едно време откъм суходолината се зададе чичо Атанас с още един непознат. Той беше към трийсет и пет годишен мъж, облечен в черен костюм, с нагръдник и яркочервена вратовръзка на коравия му бял като сняг якалък. Лицето му беше светло, челото високо, на устните му заиграваше приветлива усмивка при всеки поздрав. Дългата му черна коса се развяваше на едри къдри и това като че го правеше по-внушителен. Сред нашенци се понесе шепот:

— Пристига Зинови Григоров, учител от Босилеградско.

А някой допълни:

— Най-големият комунист в нашия край...

Дядо, както бе захапал луличката и смукаше недозрелия тютюн, току сне окапалата над ушите му барушка шапка и с двете си ръце стисна ръката на госта:

— Добре ни дошел.

По-нататък го дочака баща ми и заедно влязоха в стаята. Сетне затвориха вратата.

Жените бяха хванали насам-натам, а баба остана да се суети около огнището. Тя ни въртеше с пръст да мълчим и да не се врем, дето не ние работа. Аз не виках, не слухтах край вратата, но не можах да се стърпя да не узная какво правят вътре мъжете. Поозърнах се, па се метнах на крушата, току до къщата ни. Тя беше ранозрейка, бяхме я обрили отдавна, та мама приготви няколко низи ошав. Затулих се до един клон тъкмо срещу прозореца и нададох ухо. През пролуките виждах насядалите нашенци. Някои като дядо ми смучеха чибучките на лулите си, други пушеха дебели цигари, увити във вестник или царевична шума. През счупеното стъкло се хлъзгаше синкавият дим. Сякаш бе му тясно вътре, та бързаше да излезе на простор, да се разсее в небесните висини. Ала усетих да бие сърцето ми по-силно, когато

зърнах необикновения гост. Той се бе изправил отпред и приказваше. Такива думи като буржоазия, капиталисти, думбази, търтеи, за пръв път чувах.

— Трябва да премахнем кърлежите, които смучат кръвта на народа — долових да казва той. — Но за това е необходима организирана сила, тази сила е комунистическата партия.

Очите на Зиновии Григоров излъчваха невиждана светлина, която проникваше в душите на бедните нашенци. Той се позакашля, по лицето му изби руменина, по челото — ситни капчици пот. Чичо Атанас предупреди пушачите да потърпят малко — инак ще се задушат. Отведнъж луличките престанаха да димят, от стритите цигари се понесоха леки сивкави пращинки.

— У нас трябва да стане като в Съветска Русия — продължаваше Зиновии Григоров. — Поогледайте се помежду си, попитайте се по колко декара земя имате и с какво я работите. Сигурно и тук идват бирници екзекутори, както другаде по нашите села, за да продават на търг добитъка и покъщнината ви за данъци. Дето се казва, опряла е костурата в кокала. Селската беднота може да се оправи само когато властта се поеме от трудовите хора, от комунистите. Другари, не трябва да стоим със скръстени ръце срещу злото.

Последните му думи не чух, защото се отчупи едно клонче и левият ми крак увисна във въздуха. Дорде се хвана за дънера, цопнах на земята. Заболяха ме коленете, едната ми ръка се ожули в лакътя и засълзя малка ивица кръв. Ала не се уплаших. Неведнъж бях падал от по-висока круша или дъбово дърво, неведнъж ме бе хвърляла Мицка от гърба си, когато я разсърдех. Бях готов отново да се покатеря, но ме спря баба. Тя ме чула, като съм тупнал, и изневиделица ме хвана за рамото:

— Ей, че си немирник и любопитен. Щеше да се претрепеш. Може и за добро да е това, дето сборува гостът. Щом си е зарязал даскалъка и е тръгнал пеш от село на село да приказва такива хубави приказки на хората, не ще да е лош човек...

В това време събранието беше свършило и нашенци започнаха да излизат един подир друг. Аз следях да не изпусна Зиновии Григоров. Той се показва на вратата висок, с малко възбледо, уморено лице. Баща ми, дядо го помолиха да остане да хапнат, такъв скъп гост изпуска ли се? Но Зиновии Григоров, тупвайки дядо по орфаното кожухче, рече:

— Благодаря за сърдечната покана. Друг път ще намина да си гостуваме. Трябва да обиколя още две-три села до довечера. Изборите наблизават, а ние все още имаме доста работа...

И като се ръкува с дядо, с баща ми, с баба, той тръгна заедно с чичо Атанас по шосето за Сушица. Искаше ми се да съм близо до него, да хвана ръката му, но нямах кураж. Като всяко селско дете бях свитичък, свенлив. Затова пък тръгнахме с децата и вървахме след двамата чак до Яловарник.

Като се върнах, забелязах в сбръченото, изсъхнало като спечена киселица дядово лице да преливат розови петънца. Присмехулните му, малко вярващи очи бяха добили особен блясък. Издълбоко отвътре в зениците му се прокрадваха весели, надеждни пламъчета. Променени ми се сториха баща ми, баба, променено сякаш беше цялото ни семейство.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.